

Muzealnik

262102

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Muzealnikiem jest pracownik muzeum, osoba po wyższych studiach w dziedzinie reprezentowanej przez dane muzeum (np. biolog w muzeum zoologicznym, historyk sztuki w muzeum dawnej sztuki, zoolog w muzeum myślistwa, mineralog w muzeum ziemi, muzykolog w muzeum etnograficznym). Jego zadaniem jest gromadzenie, ochrona, naukowe opracowywanie oraz udostępnianie dóbr kultury - to jest wytworów człowieka i tworów jego otoczenia - znajdujących się w muzeum. Praca muzealnika służy społeczeństwu przez informowanie o walorach i treściach przedmiotów zebranych w muzeum oraz przez ich udostępnianie; w ten sposób muzealnik przyczynia się do pogłębiania wiedzy o danej dziedzinie życia, upowszechniania wartości humanizmu i do kształtowania wrażliwości estetycznej. Wielkie znaczenie materialne i duchowe oraz funkcje muzealiów w życiu narodu sprawiają, że strzegący je i nauczający o nich muzealnik jest osobą publicznego zaufania.

Udział muzealnika w gromadzeniu zbiorów jest zależny od zajmowanego przezeń stanowiska. Kustosz (lub kustosz dyplomowany) jest odpowiedzialny za programowanie zakresu poszczególnych kolekcji składających się na zbiory muzeum (np. zakresu kolekcji obrazów holenderskich w zbiorach malarstwa barokowego) i za właściwy dobór gromadzonych muzealiów; jego decyzja o wpisaniu danego przedmiotu do inwentarza muzealnego stanowi o uznaniu tego przedmiotu za muzealium (np. współczesnego noża stołowego w muzeum wewnątrz mieszkalnych). Kustosz wraz z dyrektorem zajmuje się nadto pozyskiwaniem sprzyjającej finansom muzeum przychylności lokalnych mecenasów kultury, także znajdowaniem sponsorów dla konkretnych przedsięwzięć muzealnych, takich jak wystawy czy imprezy towarzyszące. Rolą adiunkta w gromadzeniu zbiorów jest głównie badanie przekazanego przedmiotu i przygotowywanie materiałów informacyjnych - np. dotyczących pochodzenia, jakości czy wartości - potrzebnych do rozstrzygnięcia o jego zakupie (lub przyjęciu w darze).

Wraz z kustoszem lub kustoszem dyplomowanym adiunkt zajmuje się penetracją rynku antykwarycznego. Asystent natomiast pełni (pod nadzorem adiunkta) wszystkie pomocnicze a niezbędne w zakresie gromadzenia zbiorów obowiązki - poczynając od odkurzenia muzealiów, rejestrowania i dokumentowania ich fizycznych cech identyfikujących (tworzywo, wymiary, technika) oraz sporządzania opisów inwentaryzacyjnych, kończąc zaś na ich ustawianiu w magazynie. Muzealnikowi nie wolno handlować przedmiotami podobnymi do muzealiów gromadzonych przez zatrudniające go muzeum, a i prywatne kolekcjonerstwo muzealnika jest niewskazane z uwagi na możliwość konfliktu interesów kolekcjonującego muzealnika i muzeum, które go zatrudnia.

Do czynności wynikających z odpowiedzialności za utrzymywanie powierzonych dóbr we właściwym stanie fizycznym należy organizacja i nadzór nad przechowywaniem muzealiów. Polega to na umiejętności urządzania, we współpracy z konserwatorem muzealnym, odpowiednich magazynów (w tym planowanie rozmieszczenia przedmiotów, właściwych warunków klimatycznych, zabezpieczeń przed pożarem i kradzieżą) oraz ich nadzoru. Wszystkie te zadania i wynikające z nich czynności

wykonują adiunkt i asystent, zgodnie w decyzjami kustosza lub kustosza dyplomowanego. Ten ostatni podejmuje - wspólnie z konserwatorem muzeum - decyzje o kolejności przeprowadzania zabiegów konserwatorskich oraz o przemieszczaniu i eksponowaniu danego muzealium na wystawach (własnych, krajowych, zagranicznych).

Muzealnik opracowuje naukowo muzealia, spożytkowując swoją wiedzę specjalistyczną (np. inżynier mechaniki precyzyjnej w muzeum instrumentów muzycznych, historyk nauki w muzeum techniki), stale ją poszerzając nowymi lekturami i zwiedzaniem podobnych zbiorów, tak aby możliwie wyczerpująco odczytać treści i objaśnić formę opracowywanego przedmiotu, a także próbować wyobraźniowej rekonstrukcji jego pierwotnego otoczenia. W zależności od poziomu swojej wiedzy muzealnik bierze udział w pracach naukowych, prowadzonych w muzeum, jak np. zespołowe katalogi naukowe zbiorów czy wykopaliska archeologiczne. Udziałem kustosza (lub kustosza dyplomowanego) i adiunkta są wykłady lub inne zajęcia z publicznością, co stwarza okazje do prezentacji własnej twórczości naukowej.

Muzealnik pracuje na ogół indywidualnie, ale potrafi - jeśli pojawia się potrzeba - współpracować z innymi specjalistami (np. chemikami) nad zdobyciem pełnej informacji o muzealium. Wyniki badań przedstawia w katalogach zbiorów i wystaw, artykułach publikujących odkrycia (wynikające np. z nowych ustaleń o powierzonych muzealiach), rozprawach związanych ze zbiorami (choć czasem tematycznie wykraczających poza nie) oraz w wydawnictwach popularnonaukowych. W każdej z tych form publikacji muzealnik znajduje zawodową satysfakcję, zaspokojenie właściwej temu zawodowi pasji badawczej; ponieważ jednak codzienne obowiązki, w tym głównie administracyjne, utrudniają muzealnikowi pracę naukową, zajmuje się ją najczęściej w godzinach pozasłużbowych.

Inny rodzaj satysfakcji zawodowej muzealnika płynie z udostępniania zbiorów, ze stwarzania zwiedzającemu możliwości kontaktu z oryginałem wytworzonym przez człowieka lub naturę. Sposoby udostępniania zależne są m.in. od twórczej inicjatywy muzealnika (najczęściej kustosza lub kustosza dyplomowanego); może to być okresowy pokaz i objaśnianie jednego dzieła sztuki, ale i wystawa przybliżająca wiedzę o całej epoce. Przekładanie własnej wiedzy i myśli na język wizualny wystawy można by porównać z reżyserowaniem filmu, gdyby nie oryginalność i trójwymiarowość muzealiów. W ramach udostępniania mieści się także doskonalenie wystaw stałych, wzbogacanych o nowe nabytki lub nowe objaśnienia eksponatów (w formie kaset video, filmów dokumentalnych, płyt cd-rom).

Do komponowania wystaw przydatna jest muzealnikowi wyobraźnia przestrzenna oraz - zwłaszcza asystentowi - znajomość podstawowych czynności montażu (np. bezawaryjne umocowanie monet i ich objaśnień na stojaczkach w gablocie). Muzealnik potrafi przy tym stosować różne techniki marketingu i promocji, by wiedzieć, kogo jak zachęcić do odwiedzenia muzeum oraz techniki psychologii, by ułatwić zwiedzającemu odbiór prezentowanego muzealium (np. objaśnianie utrzymane w konwencji dialogu). Zajęcia ze zwiedzającymi bardziej absorbują asystenta i adiunkta niżli kustosza lub kustosza dyplomowanego.